

Bäckar och diken

Hur gör jag?

Om du redan har en bäck eller ett dike kan du enkelt sköta den för att olika växter och djur ska trivas:

- I en betesmark får det gärna vara betat hela vägen fram till diket eller bäcken.
- Det får gärna stå träd som skuggar vattnet. Genom att spara träd på solsidan minskar växtligheten kraftigt och du behöver inte rensa lika ofta.

Rensa helst inte diket alls, men om du måste göra det så är det vissa saker du måste förhålla dig till:

- Tidigare orensade avsnitt av en bäck får inte rensas på samma sätt som diket eller den delen av bäcken som är en del av en pågående markavvattning, här måste du vara mycket försiktig om ens göra något alls.
- Om diket mynnar ut i ett vattendrag, en sjö eller havet så kan det vandra upp fiskar som är känsliga för rensning. Olika arter är känsliga vid olika tider. Hör därför med Länsstyrelsen om den bästa tiden för rensning.
- Du bör om möjligt avstå från att rensa hela diket på en gång och helst inte hela vägen ut till naturliga bäckar eftersom risken då är stor att det läcker ut näringsämnen och grumlande partiklar i vattnet.

Vid åkermark behöver du sköta kantzonen, marken mellan vattnet och den övriga marken, för att miljön ska bli bästa möjliga:

- Den behöver vara minst vara sex meter räknat från översta strandkanten. Om marken lutar brant kan den behöva vara minst tio meter bred. Annars kan jordpartiklar lossna och sköljas ut i vattnet vid kraftiga regn.
- Kantzonen ska aldrig plöjas och du ska inte använda konstgödning och/eller bekämpningsmedel där. Du kan däremot använda den som stabil vändteg i jordbrukets markarbete.
- Du kan så in fröblandningar som gynnar insekter eller hästfröblandning utan klöver som kan skördas för till exempel hösilage.

Vilka arter hittar jag här?

Vattendrag fungerar som spridningsvägar i landskapet för olika vattenlevande växt- och djurarter. Extra värdefulla är naturliga bäckfåror, speciellt om de ringlar fram genom landskapet. En ringlande bäck är naturligt mycket mer variationsrik än ett rakt dike och kan därför ge rum åt många fler olika arter. Dessutom bromsas vattenflödet och risken för översvämningar, näringsläckage och jorderosion minskar.

Det är bra att spara träd längs bäcken eller diket. Löv som faller ner blir till föda för smådjur på botten som olika sländors larver. I skuggan blir det även lägre temperatur och färre alger och vattenväxter. Där är vattnet mer syrerikt och både smådjur och fisk trivs bättre. Fisk som öring kan gömma sig undan för fåglar under trädrötter, nedhängande grenar och grenar som fallit ner i vattnet. I det strömmande vattnet leker öring, färna och asp. Det är extra viktigt att det finns skuggiga partier runt forsar och strömmande vatten så att äggen kan utvecklas till yngel. Den sällsynta fisken havsnejonöga lever som ung på botten i vattendrag. När den blir större vandrar den ut i havet. Efter några år kommer tillbaka för att para sig. Därefter dör den vuxna fisken.

Tänk på att småvatten som bäckar i jordbrukslandskapet är skyddade av det generella biotopskyddet. Kontakta Länsstyrelsen så får du veta mer vad som gäller.

Paddor och andra groddjur behöver dammar och små vattendrag.

Vanlig dammussla finns i diken och bäckar i hela landet.

Den mycket sällsynta fisken havsnejonöga börjar sitt liv i vattendrag för att sen vandra ut i hav. Det här är en av de arter som du behöver ta hänsyn till när du väljer tidpunkt för att rensa.